

**UCHWAŁA NR XVIII/154/12
RADY MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI**

z dnia 23 kwietnia 2012 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy na lata 2012-2016 w mieście Mińsk Mazowiecki**

Na podstawie art. 6 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami), art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016 w mieście Mińsk Mazowiecki - w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Mińsk Mazowiecki i Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

mgr Dariusz Kulma

*Załącznik do Uchwały Nr XVIII/154/12
Rady Miasta Mińsk Mazowiecki
z dnia 23 kwietnia 2012 r.*

**Miejski Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016
w mieście Mińsk Mazowiecki**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	6
2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA.....	8
2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM.....	8
2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	11
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	15
2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA	17
3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	19
4. REALIZACJA PROGRAMU	22
SPIS TABEL I WYKRESÓW	23

WPROWADZENIE

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastęrcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm. Zapis artykułu 2 pkt.2 tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnianych jest kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie ogranicza się do czterech podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna i przemoc ekonomiczna. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

rodzaje przemocy	formy zachowań
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
---------------------	--

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

1. deficyty poznawcze, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
2. deficyty motywacyjne, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
3. deficyty emocjonalne, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Do opracowania niniejszego Programu samorząd gminy został zobowiązany zapisami art.6 ust.2, pkt.1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 ze zm.).

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie.

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą (z art. 207 Kodeksu karnego) należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw i oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych – w 2008 roku odnotowano 21.167 takich przypadków. Statystyki policyjne stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska ujawniają ponadto, że o ile w 1999 roku liczba **ofiar** przemocy domowej (według „Niebieskiej Karty”) kształtowała się na poziomie 96.955 osób (w tym 55.214 kobiet i 37.475 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), o tyle w 2010 roku liczba ta wynosiła 134.866 (w tym 82.102 kobiety i 40.113 dzieci i młodzieży do 18 roku życia).

Podobna tendencja wystąpiła w przypadku **sprawców** przemocy domowej. W 1994 roku odnotowano 56.847 takich osób (w tym 54.669 mężczyzn), a w 2010 roku ich liczba wyniosła 83.390 (w tym 79.204 mężczyzn). Zdecydowana większość z nich w chwili popełnienia przestępstwa była pod wpływem alkoholu. W 1999 roku stwierdzono 48.459 takich osób, a w 2010 roku – 54.030.

Na przestrzeni lat 1999-2010 wzrosła również liczba przeprowadzanych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie – w 1999 roku przeprowadzono 72.031 takich interwencji, a w 2010 – 83.488.

Fakt, iż najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi pod wpływem alkoholu, potwierdza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według Agencji w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu. Szacowany wzrost liczby osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu – na podstawie testu przesiewowego CAGE, który pojawił się w badaniach zarówno w 2002, jak i w 2005 roku – wynosi ok. 36%. W badaniach z 2005 r. 6,7% konsumentów alkoholu – pytanych o ostatnie 12 miesięcy życia – miało pozytywny wynik testu (co najmniej dwie pozytywne odpowiedzi). Odnosząc ten wynik do całej populacji konsumentów (jak pokazują badania, jest to ok. 25 mln osób), można szacować, iż liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie w Polsce ok. 1,5-1,6 mln. To prawie dwukrotnie więcej niż wynosiły szacunki sprzed ostatnich 4-5 lat. Należy podkreślić, iż jednym z najczęstszych zagrożeń życia rodzinnego związanym z nietrzeźwością jest przemoc w rodzinie.

Według badań CBOS z 2002 roku w niemal co piątej polskiej rodzinie (18%) dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. Z kolei badania z lutego 2005 r. pokazują, że zdaniem 8% ankietowanych przyczyną konfliktów i nieporozumień w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez domowników. Zwykle respondenci mówili o nadużywaniu alkoholu i alkoholizmie innych domowników, a rzadko o swoim.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej w kraju wyłania się z badań przeprowadzonych w październiku 2007 roku przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich m.in., że

1. znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%),
2. znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie Polaków (64%), zna w swoim otoczeniu (sąsiedztwie) rodziny dotknięte problemem przemocy,
3. najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%),
4. kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%); większość z nich było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przed 12 miesiącami,
5. przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko),
6. spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego zjawiska.

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Mińsk Mazowiecki została oparta na analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy), a także badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców.

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM

Diagnoza problemów agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej oraz w domu rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w mieście placówkach oświatowych. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania tych problemów oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań profilaktycznych i leczniczych oraz koniecznych do podjęcia przedsięwzięciach. W sumie do analizy wykorzystano ankiety wypełnione przez pedagogów szkolnych i dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika,
2. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Dąbrówki,
3. Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Józefa Wybickiego,
4. Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Henryka Sienkiewicza,
5. Publiczna Salezjańska Szkoła Podstawowa im. Św. Dominika Savio,
6. Salezjańskie Gimnazjum im Św. Jana Bosko,
7. Gimnazjum Miejskie Nr 2,
8. Gimnazjum Miejskie Nr 3 im. Janusza Kusocińskiego,
9. Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej - Curie,
10. Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Powstańców Warszawy,
11. Zespół Szkół Ekonomicznych,
12. Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Augusta Czarotoryskiego,
13. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Najbardziej dostrzeganymi problemami w środowisku szkolnym z perspektywy placówek oświatowych były agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów.

Z informacji płynących z tej części badań wynika również, iż zjawisko autoagresji odnotowywano dużo rzadziej lub wcale. Wartym podkreślenia jest to, że problem przemocy w rodzinie był także dość rzadko wskazywany. Fakt ten jednak nie obrazuje rzeczywistej skali zjawiska przemocy w rodzinie, gdyż jest ono często ukrywane i trudne do zdiagnozowania. Wiąże się ono bowiem z lękiem ofiar i świadków przed jego ujawnieniem.

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy

We wszystkich ankietowanych placówkach przeprowadzane były badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego pod kątem występowania problemów agresji i przemocy. Miały one głównie charakter ankietowy, ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli rodzice i nauczyciele. Ankiety dotyczyły najczęściej odczuwanego przez uczniów poziomu bezpieczeństwa, np.: „Bezpieczeństwo w mojej szkole”, „Przemoc i agresja”, „Przemoc w cyberprzestrzeni”, „Młodzież a konflikty z prawem”. Badania przybierały również postać obserwacji, wywiadów środowiskowych oraz rozmów indywidualnych.

Podjęte badania wykazały, że większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie, niemniej w środowisku szkolnym zdarzają się zachowania agresywne, które mają głównie charakter werbalny. Ich przyczyna tkwi przede wszystkim w zróżnicowanym statusie rodzin, z których pochodzą uczniowie.

Uzyskane wyniki badań stały się okazją do wzmożenia monitoringu miejsc, w których dochodziło do aktów agresji i przemocy (m.in. poprzez zwiększenie liczby dyżurów nauczycieli) oraz intensyfikacji działań profilaktycznych obejmujących m.in. organizowanie prelekcji, konsultacji, warsztatów psychoedukacyjnych, zajęć wychowawczych, a także prowadzenie rozmów indywidualnych.

Przedstawiciele placówek zwrócili również uwagę na potrzebę przeprowadzenia badań służących ocenie efektywności dotychczas podejmowanych działań, a także dokładnemu poznaniu form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz zagrożeń płynących z internetu.

Zajęcia profilaktyczne prowadzone w szkołach z zakresu agresji i przemocy

Organizowane przez placówki oświatowe zajęcia profilaktyczne przybierają m.in. formę lekcji wychowawczych, zajęć psychoedukacyjnych, socjoterapeutycznych, warsztatów,

pogadanek czy rozmów indywidualnych. Zajęcia te służą m.in. poznaniu mechanizmów powstawania agresji oraz sposobów jej przeciwdziałania, nabyciu umiejętności bezpiecznego wyrażania emocji i radzenia sobie ze stresem, a także dotyczą rozwiązywania problemów i konfliktów oraz komunikacji interpersonalnej („Spójrz inaczej na agresję”, „W zgodzie ze sobą i z grupą”, „Jak radzić sobie ze stresem”, „Spotkania z Leonem”, „Bezpieczni w sieci”, „Stop cyberprzemocy”). W podejmowanych działaniach biorą udział m.in. pedagodzy, przedstawiciele Policji, pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Formy pomocy proponowane przez szkoły uczniom i rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy domowej

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy m.in. wsparcie pedagoga szkolnego, psychologa i wychowawcy, rozmowy indywidualne, konsultacje, zajęcia terapeutyczne, pedagogizację oraz różnorodne koła zainteresowań.

Placówki kierują także do świetlic realizujących programy opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne, udzielają informacji na temat możliwości uzyskania pomocy oraz umożliwiają nawiązanie kontaktu z podmiotami świadczącymi wsparcie, w tym z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Sądem Rejonowym.

W przypadku potrzeby zapewnienia uczniom natychmiastowej ochrony przed przemocą placówki oferują możliwość umieszczenia w internacie szkolnym.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy

Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej podejmują współpracę w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy, ankietowani zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komendą Powiatową Policji, Sąd Rejonowy i działające przy nim Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, Centrum Wolontariatu, Miejski Dom Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz organizacje pozarządowe, w tym Caritas.

Pedagodzy sygnalizowali także potrzebę zacieśnienia współpracy z wymienionymi wyżej instytucjami i organami, a przede wszystkim z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Sądem Rejonowym i funkcjonującymi przy nim Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, Centrum Wolontariatu oraz z organizacjami

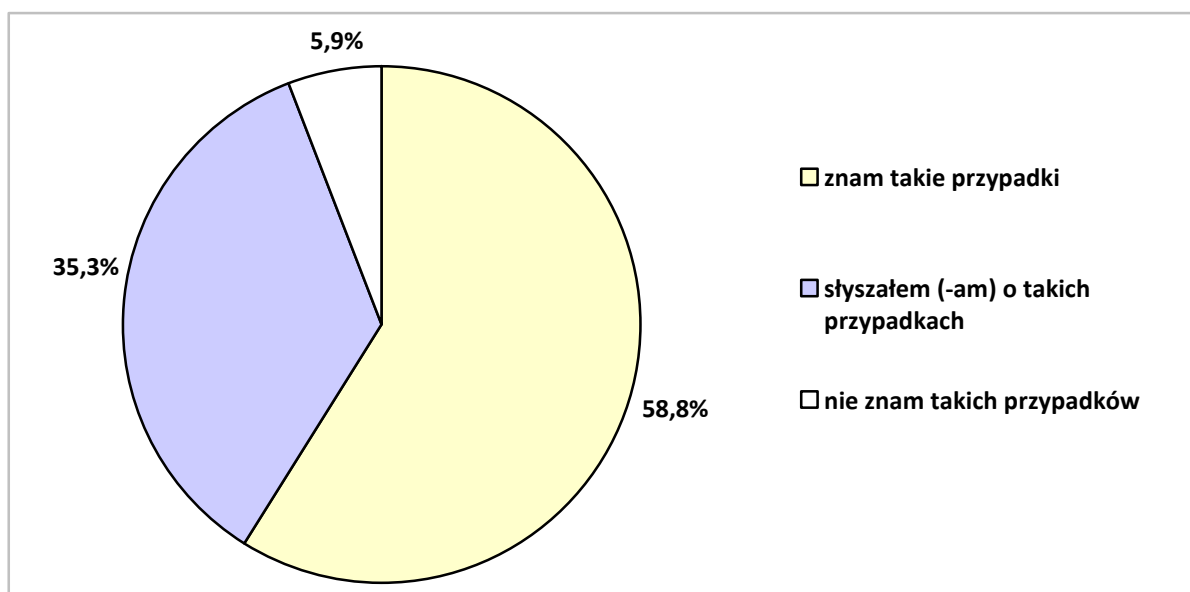
pozarządowymi, w szczególności z tymi, które zajmują się w ramach swojej działalności organizowaniem czasu wolnego i rozwijaniem zainteresowań dzieci i młodzieży.

2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta Mińsk Mazowiecki zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. Burmistrza, Radnych, przedstawicieli Urzędu Miasta, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców miasta. Do analizy przedłożono w sumie 17 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani wyrazili opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie w mieście. **Badanie było przeprowadzane w czasie, gdy w mieście nie działał jeszcze zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Czy zna Pan (-i) przypadki występowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszał (-a)?

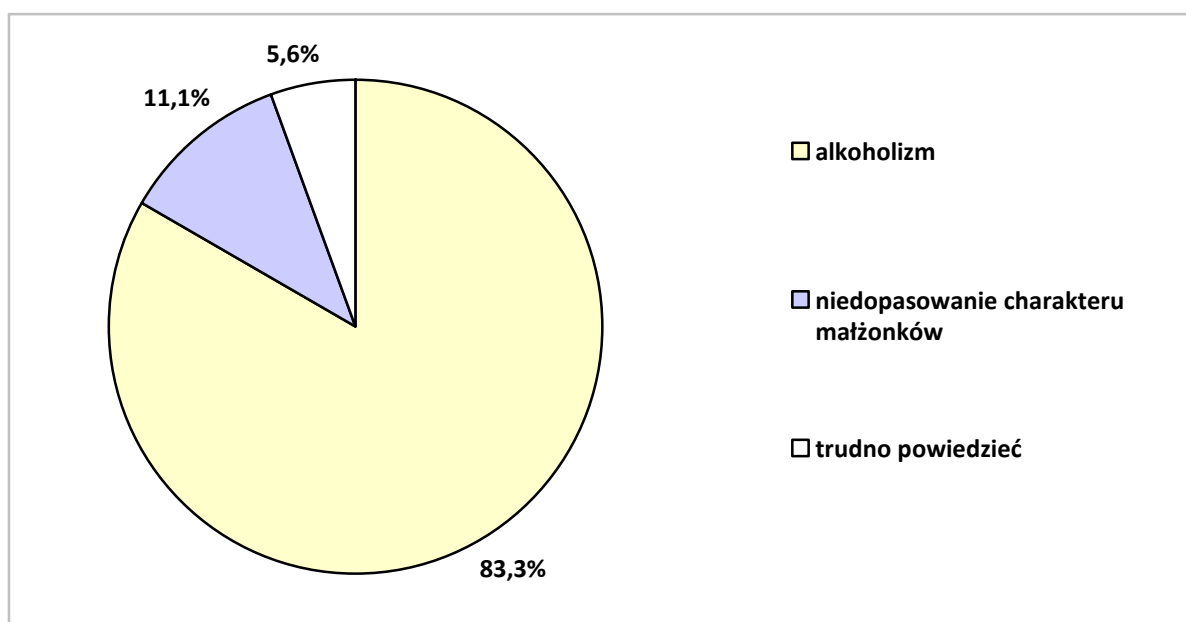

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 60% badanych (58,8%) przyznało, że zna przypadki występowania w mieście przemocy w rodzinie, a kolejnych 35,3% respondentów stwierdziło, że o nich słyszało, co musi budzić niepokój. Tylko 5,9% ankietowanych odpowiedziało, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie na terenie miasta.

Odpowiadając na następne pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie na terenie miasta. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie na terenie miasta

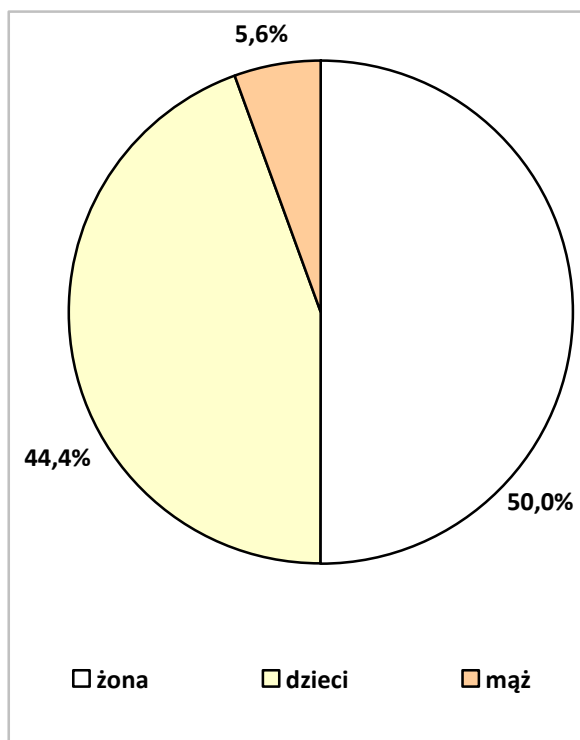

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

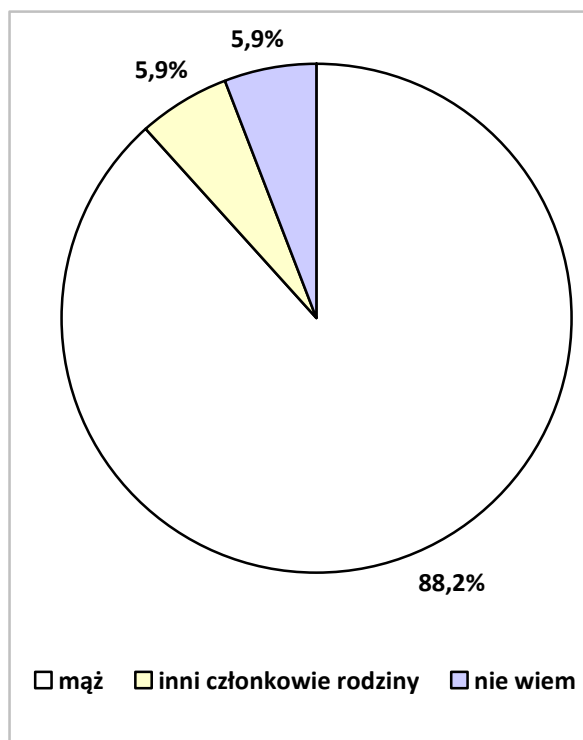
Zdaniem zdecydowanej większości respondentów (83,3%), alkoholizm jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Za inny powód tego zjawiska badani uznali niedopasowanie charakteru małżonków (11,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie na terenie miasta?

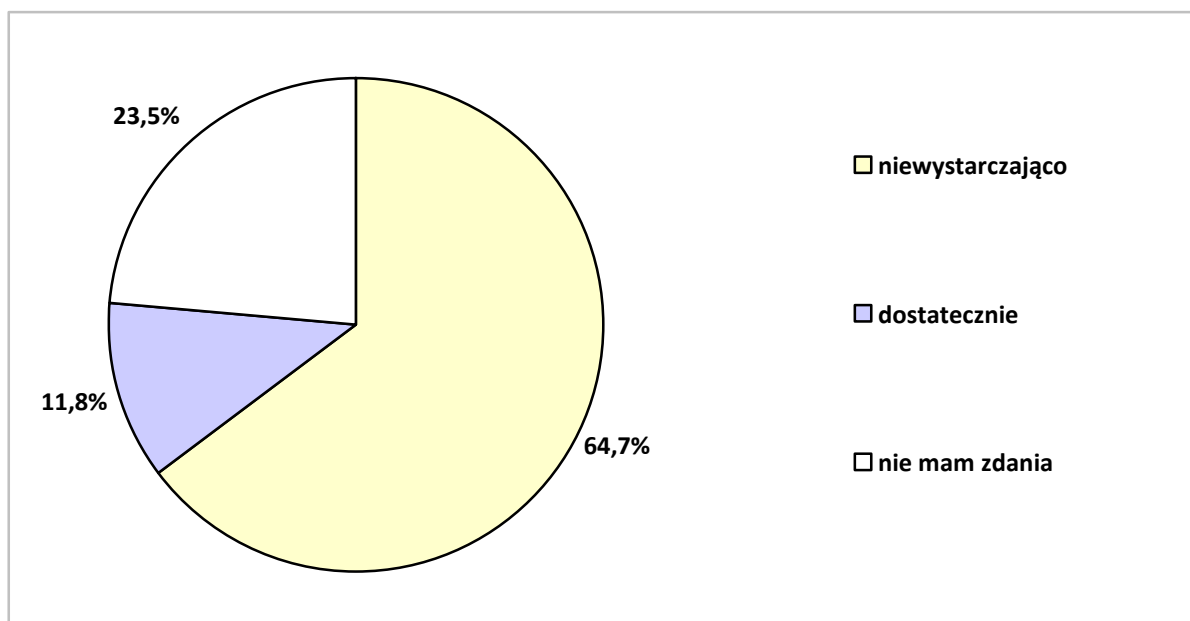

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są żony (50%) i dzieci (44,4%). Z pewnością taki rozkład odpowiedzi jest w jakiejś części wynikiem własnych doświadczeń badanych, a w jakiejś – panujących stereotypów. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, zdecydowana większość ankietowanych (88,2%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Na podstawie powyżej przedstawionych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami jego żona i dzieci.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w mieście w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

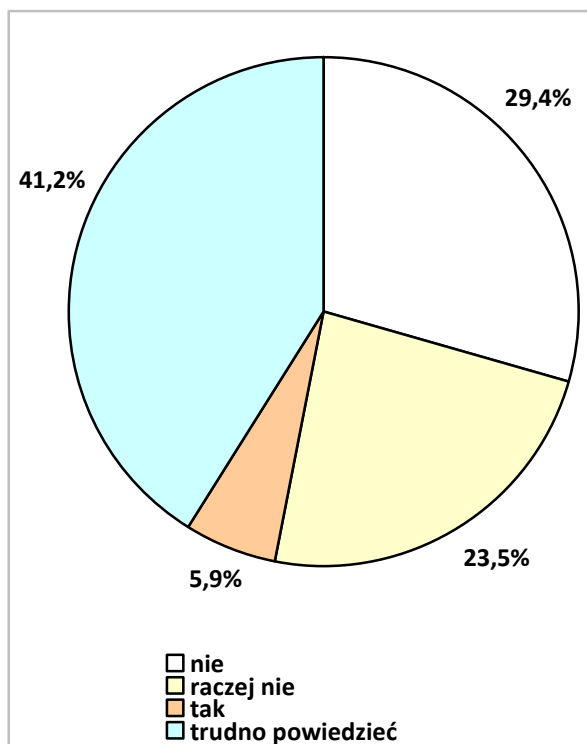

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

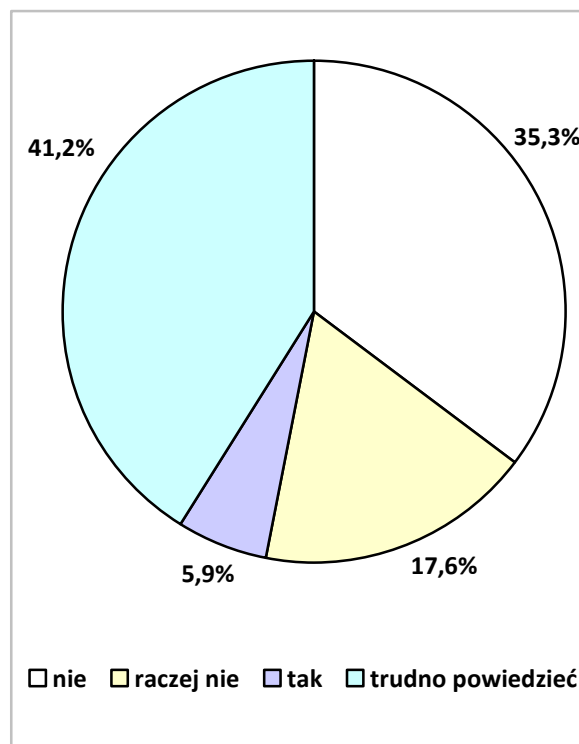
Oceniając podejmowane w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie, większość ankietowanych (64,7%) stwierdziło, że są one niewystarczające. Jedynie 11,8% badanych uznało je za dostateczne. Stanowiska w tej sprawie nie zajęło 23,5% respondentów.

Odpowiadając na ostatnie pytania, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wypowiadając się na temat oferty wsparcia udzielanego ofiarom przemocy, łącznie ponad połowa badanych (52,9%) uznała, że jest ona niewystarczająca lub raczej niewystarczająca. Odmiennej opinii było jedynie 5,9% ankietowanych, a ponad 41,2% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska w tej sprawie. Podobny rozkład odpowiedzi był w przypadku oceny oferty pomocy świadczonej sprawcom przemocy w rodzinie. W sumie 52,9% badanych odpowiedziało, iż jest ona niewystarczająca lub raczej niewystarczająca, przeciwny pogląd wyraziło 5,9% respondentów, a 41,2% ankietowanych nie miało zdania.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli placówek oświatowych i środowiska lokalnego dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w Mińsku Mazowieckim bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. Wśród nich szczególną

uwagę należy zwrócić na Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miński Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Policję.

W latach 2008-2010 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim wspierał rodziny zmagające się z przemocą domową i alkoholizmem, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Zależność tę potwierdzają dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, według których – co wspomniano we wprowadzeniu – do przemocy w rodzinie najczęściej dochodzi pod wpływem alkoholu.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe dotyczące rodzin i przebywających w nich osób objętych w mieście wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu.

Tabela 2. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2008-2010 MOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2008 r.		2009 r.		2010 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	11	37	8	23	11	39
alkoholizm	98	275	81	190	99	253

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim.

W latach 2008-2010 zarówno liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w związku z przemocą w rodzinie, jak i liczba rodzin objętych pomocą z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (przemoc w rodzinie: 11 w 2008 r., 8 w 2009 r., 11 w 2010 r., alkoholizm: 98 w 2008 r., 81 w 2009 r., 99 w 2010 r.). Tym samym zmieniała się liczba osób przebywających w tych rodzinach (przemoc w rodzinie: 37 w 2008 r., 23 w 2009 r., 39 w 2010 r., alkoholizm: 275 w 2008 r., 190 w 2009 r., 253 w 2010 r.).

Osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy mają również możliwość uzyskania wsparcia w działającym w mieście Mińskim Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym. W roku 2010 specjaliści (psycholodzy, pedagodzy, prawnik, kurator sądowy, policjant i pracownik socjalny) w ramach dyżurów pełnionych w punkcie udzielili łącznie 117 porad 43 ofiarom (w tym 39 kobietom) i 22 sprawcom (w tym 13 kobietom), przemocy w rodzinie. Przy punkcie prowadzone były grupy terapeutyczne, m.in. dla osób dotkniętych tym problemem. Spotkania grup oraz konsultacje odbywały się raz w miesiącu i realizowane były przez specjalistę psychoterapii uzależnień z Całodobowego Oddziału Terapii Uzależnień od

Alkoholu w Łukowie. W 2010 roku z zajęć w Punkcie korzystało miesięcznie 36 osób współuzależnionych, z których 90% stanowiły ofiary przemocy w rodzinie.

Jednak najważniejszą rolę w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta pełni Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W latach 2008-2009-2010 MKRPA współpracowała kolejno z 25, 80 i 43 osobami dotkniętymi tym problemem, a w stosunku do jednego sprawcy przemocy w rodzinie złożono zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

W opinii badanych Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest w mieście jedyną instytucją wiodącą i odnoszącą sukcesy w rozwiązywaniu problemu uzależnienia i problemów, które to uzależnienie generuje.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie miasta odgrywa również Policja. Z przekazanych przez nią informacji wynika, że w 2010 roku przeprowadzano interwencje domowe, w trakcie których wdrażano procedurę „Niebieskiej Karty” oraz przekazywano informacje niezbędne dla ofiar przemocy. W większości przypadków interwencje ograniczały się do doraźnej pomocy, gdyż osoby pokrzywdzone po zapoznaniu się z zawartymi w kartach informacjami i po przemyśleniu problemu nie chciały występować w charakterze pokrzywdzonych i brać udziału w czynnościach procesowych. Z analizy danych wynika, że wdrożenie „Niebieskiej Karty” nie zawsze wiązało się z przyjęciem od osoby pokrzywdzonej zawiadomienia o przestępstwie znęcania się. Jednak w skali całego roku 2010 widoczna była niewielka tendencja wzrostowa liczby osób decydujących się na złożenie wniosku o ściganie sprawcy.

2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA

Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie miasta można zaliczyć grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej terenie lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska. Poniższa tabela zawiera wykaz tego rodzaju podmiotów świadczących wsparcie dla ludności miasta Mińsk Mazowiecki.

Tabela 3. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie miasta

Nazwa jednostki	Adres jednostki
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Kościuszki 25A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Kościuszki 25A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Miński Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	ul. Wyszyńskiego 30 A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Kościelna 18, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Hostel	ul. Kościelna 18, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Konstytucji 3-Maja 16, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Konstytucji 3-Maja 16, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	ul. Wyszyńskiego 30 A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Grupa terapeutyczna dla ofiar przemocy w rodzinie	ul. Wyszyńskiego 30 A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Grupa socjoterapeutyczna dla dzieci – ofiar przemocy w rodzinie	ul. Wyszyńskiego 30 A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Świetlica Socjoterapeutyczna	ul. Kościelna 18, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Młodzieżowy Klub Socjoterapeutyczny „PORT”	ul. Mała 6, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Szkoła Podstawowa Nr 1	ul. Kopernika 9, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Szkoła Podstawowa Nr 2	ul. Dąbrówki 10, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Szkoła Podstawowa Nr 5	ul. Małopolska 11, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Szkoła Podstawowa Nr 6	ul. Sosnkowskiego 1, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Gimnazjum Miejskie Nr 1	ul. Kopernika 9, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Gimnazjum Miejskie Nr 2	ul. Budowlana 2, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Przyszkolna Świetlica opiekuńczo-wychowawcza, Gimnazjum Miejskie Nr 3	ul. Siennicka 17, 05-300 Mińsk Mazowiecki

Dane Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki.

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016 w Mieście Mińsk Mazowiecki, jest następujący:

**Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie miasta
Mińsk Mazowiecki, zapewnienie ochrony jej ofiarom
oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Działania do celu operacyjnego 1.:

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc; wprowadzenie mediacji do pracy z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy.
3. Prowadzenie – w szczególności przez przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Mińskiego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, głównie poprzez **podejmowanie działań edukacyjnych** służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Podejmowanie współpracy w tym zakresie z Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej i organizacjami pozarządowymi.
4. Kontynuowanie działalności i rozszerzanie oferty wsparcia działających w mieście Mińskiego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
5. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców miasta w zakresie przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 2.:

- a. Zwiększenie wiedzy mieszkańców miasta na temat przemocy w rodzinie poprzez organizowanie prelekcji i pogadanek oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-

informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.

- b. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez kontynuowanie działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (w tym świetlic socjoterapeutycznych), organizowanie zajęć w ramach szkolnych programów profilaktyki oraz imprez środowiskowych.
- c. Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- d. Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- a. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie, w tym z udziałem mieszkańców miasta.
- b. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- c. Poprawa koordynacji działań różnych instytucji, służb i organizacji pozarządowych działających w mieście (bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców) w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Mińskiego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Komendy Powiatowej Policji, Straży Miejskiej, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, Kościoła, **mediów oraz społeczności lokalnej.**
- d. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

4. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016 w mieście Mińsk Mazowiecki mają charakter ciągły.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz Miasta, Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miński Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, publiczne placówki przedszkolne oraz oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne wsparcia dziennego, Straż Miejska.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: niepubliczne placówki przedszkolne oraz oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki ponadgimnazjalne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, inne ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy wsparcia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Komenda Powiatowa Policji, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet miasta i powiatu, fundusze zewnętrzne, środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Do oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

1. liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
2. liczba rodzin objętych pracą socjalną,
3. liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba udzielonych porad,
4. liczba przeprowadzonych interwencji,
5. liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych wsparciem przez Miński Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
6. liczba grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą,
7. liczba dzieci objętych pomocą w ramach świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
8. liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
9. liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,

10. liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej oraz szkoleniowej,
11. liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział,
12. liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
13. liczba organizacji pozarządowych, z którymi podejmowano współpracę.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i przedstawia je Burmistrzowi Miasta oraz Radzie Miasta.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

TABELE:

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Tabela 2. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2008-2010 MOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

Tabela 3. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie miasta

WYKRESY:

Wykres 1. Czy zna Pan (-i) przypadki występowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszał(-a)?

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?